

ΘΕΜΑ 12^ο
(ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, 6,8,4-9,3)

- καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβου-
λεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου,
ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρῆναι τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε. «Ἡ μὲν
ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἤδε ξυνελέγη, καθ' ὅ,τι χρὴ ἐς Σικελίαν
5 ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν
ἐστὶν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων
ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ
τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ἦσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ, νομίζων
ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὅς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῇται·
10 μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως
δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην οὔτε νῦν, ἀλλὰ
ἢ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενῆς
ἂν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τὰ τε ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην καὶ μὴ τοῖς ἐτοίμοις περὶ
τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὥς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥάδιᾳ
15 ἐστὶ κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **ἀκούσιος**: *παρὰ τὴν θέλησίν του*, επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου. **ἡρημένος**: ἀναρθρη συνημμ. μτχ. επιρρ., εναντιωματική. **ἄρχειν**: αντικεῖμ. στην μτχ. **νομίζων**: συνημμ. επιρρ. μτχ., αιτιολογική.
τὴν πόλιν: υποκ. στο *‘βεβουλεῦσθαι’*. **βεβουλεῦσθαι**: αντικ. στην μτχ. *‘νομίζων’*.
2 **ἀλλὰ**: ο αντιθετικός σύνδεσμος συνδέει αντιθετικά το απαρέμφατο *‘βεβουλεῦσθαι’* με το *‘ἐφίεσθαι’*. **προ-
φάσει**: δοτική επιρρ. του τρόπου. **βραχείᾳ**: *‘που ἦταν σύντομη – πρόχειρη’*, επιθ. προσδ. **καὶ**: *‘αλλά’*
εὐπρεπεῖ: *‘προκλητική’*, επιθ. προσδ. **τῆς Σικελίας ἀπάσης**: ἡ ἐναρθρη γενική εἶναι αντικ. στο απα-
ρέμφατο *‘ἐφίεσθαι’* και η αντων. εἶναι κατηγ. προσδ. **μεγάλου ἔργου**: παράθεση.
3 **ἐφίεσθαι**: αντικ. στην μτχ. *‘νομίζων’*. **παρελθὼν**: συνημμ. μτχ. στο υποκ. του *‘ἐβούλετο’*. Ἀν ἡ μτχ. του αορίστου εἶναι συνημμ. σε ἕνα ρ. ἐπίσης αορίστου, με το οποίο ὅμως ἔχει μία νοηματική συγγένεια ἢ συ-
νέχεια, τότε ἡ μτχ. δεν αποδίδει τον χρόνο και δεν εἶναι χρονική, οὔτε φυσικά μεταφράζεται με τον *‘αφού’*, ἀλλὰ αποδίδει κατάσταση ἢ τρόπο. Εἰς ἐν προκειμένῳ ὅταν ὁ Νικίας σηκώθηκε ἀπὸ τὴν θέση του (παρελ-
θὼν) και προχωροῦσε πρὸς τὸ βῆμα, εἶχε ἤδη αποφασίσῃ πως ἤθελε να τους ἀλλάξει γνώμη (ἐβούλετο ἀποτρέψαι), ὁπότε μία μετάφραση του τύπου *‘αφού προχώρησε στο βῆμα ἤθελε να τους ἀλλάξει γνώμη’* εἶναι ἀφελής, γιατί ἀφήνει τὴν ἐντύπωση πως ὅσο προχωροῦσε να πάει στο βῆμα δεν ἤξερε τι πῆγαινε να κάνει, ἀλλὰ μόλις ἔφτασε ἐκεῖ, τότε σκέφτηκε ὅτι ἤθελε να τους ἀλλάξει γνώμη (ἐβούλετο ἀποτρέψαι). Ἡ μτχ. του αορίστου εἶναι ὄντως χρονική, ἀν μεταξύ αὐτῆς και του ρ. δεν ὑπάρχει οὔτε συγγένεια οὔτε συνέχεια, ὅπως

στο χωρίο ‘ὁ δὲ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθε ἄπρακτος, Θουκ. 4,99,1,10’, όπου ὄντως πρέπει να μεταφράσουμε ‘ο κήρυκας των Αθηναίων όταν/αφού άκουσε, έφυγε χωρίς να κατορθώσει τίποτε’, διότι ανάμεσα στην μτχ. ‘ἀκούσας’ και στο ρ. ‘ἀπῆλθε’ δεν υπάρχει ούτε συγγένεια ούτε συνέχεια, καθώς ὅσα άκουγε (ἀκούσας) δεν γνώριζε ότι θα φύγει άπρακτος. **τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε:** ἔμμεσο και άμεσο αντικείμενο στο ρ. Το άμεσο αντικ. είναι σύστοιχο.

- 4 **καθ’ ὅ,τι χρῆ:** η πρόταση τυπικά είναι αναφορική, και επειδή εισάγεται με εμπρόθ. επιρρ. προσδιορισμό της αναφοράς ‘καθ’ ὅ,τι’, γι’ αυτό είναι και επίσης επιρρηματική της αναφοράς. Ὅμως όταν μία επιρρηματική πρόταση αναγκάζεται να πάρει θέση ουσιαστικού και να γίνει υποκ., αντικ., επεξήγηση, τότε αυτή η μετατροπή την υποχρεώνει να γίνει πλάγια ερώτηση. Αυτό ακριβώς συμβαίνει εδώ, αφού αυτή η αναφορική, επιρρηματική πρόταση χάνει την επιρρηματικότητά της και γίνεται ουσιαστικό – επεξήγηση στο ‘παρασκευῆς’, ‘για ποιό λόγο πρέπει...’.
- 5 **εἰ ἄμεινόν ἐστιν:** το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και εδώ. Μία καθαρά επιρρηματική – υποθετική πρόταση αναγκάζεται να γίνει ουσιαστικό και λειτουργήσει ως επεξήγηση στο ‘τούτου’, ὁπότε αμέσως μετατρέπεται σε πλάγια ερώτηση, ‘ἄμεινον = συνετό - φρόνιμο’.
- 6 **καὶ μὴ...ἄρασθαι:** η παρουσία του κόμματος πριν το ‘καὶ’ δείχνει ότι το απαρέμφατο ‘ἄρασθαι’ δεν είναι παράλληλο με το ‘ἐκπέμπειν’ και ούτε έχουν κοινή εξάρτηση, αλλά ότι το ‘ἄρασθαι’ εξαρτάται είναι παράλληλο με το ‘σκέψασθαι’ και εξαρτάται ως υποκ. από το ‘χρῆναι’. **βραχεία βουλή:** το επίθ. είναι επιθ. προσδ. και το ουσιαστικό είναι δοτική του τρόπου, ‘με μια απόφαση σύντομη’. **περὶ μεγάλων πραγμάτων:** εμπρόθ. προσδ. της αναφοράς στο ‘βουλῆ’.
- 7 **ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις:** η δοτική του ουσιαστικού είναι αντικ. στην μτχ. ‘πειθομένους’ και το επίθετο είναι επιθ. προσδ. **πειθομένους:** επιρρ. μτχ. τροπική, συνημμ. στο ‘ἡμᾶς’ που ενν. ως υποκ. στο ‘ἄρασθαι’. **πόλεμον:** αντικ. στο απαρέμφατο. **οὐ προσήκοντα:** επιθετ. προσδιορισμός ‘ο οποίος δεν μας αφορά’. **ἄρασθαι:** υποκ. στο ‘χρῆναι’.
- 8 **τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου:** ἐκ του γεγονότος ότι με θέσατε επικεφαλῆς ενός τέτοιου πολέμου’. **ἦσσαν ἐτέρων:** ‘λιγότερο από άλλους’, επίρρημα σε συγκριτικό βαθμό και μία γενική συγκριτική ως β’ ὅρος συγκρίσεως. **ὀρρωδῶ:** ‘φοβάμαι’. **νομίζων:** συνημμ. επιρρ. μτχ., εναντιωματική, ‘παρά το γεγονός ότι πιστεύω’.
- 9 **ἀγαθὸν πολίτην:** το επίθ. είναι επιθ. προσδ. και το ουσιαστικό είναι κατηγορούμενο στο ‘εἶναι’. **ὅς ἂν ...προνοῖται:** αναφορική – υποθετική πρόταση, που αναφέρεται στο ενν. ‘τοῦτον’ ως ενν. υποκ. στο απαρέμφατο ‘εἶναι’. Η υπόθεση στην αναφορική πρόταση εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρόν & μέλλον ‘ἂν τις προνοῖται τοῦ σώματος καὶ τῆς οὐσίας, ἀγαθὸς πολίτης ἐστίν’. **τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας:** αντικείμενα σε γενική πτώση στο ρ.
- 10 **ἂν...βούλοιο:** δυνητική ευκτική για δήλωση του δυνατού στο παρόν & μέλλον. **ὁ τοιοῦτος:** δηλ. ‘ὅς ἂν προνοῖται...’. **τὰ τῆς πόλεως:** ‘οι υποθέσεις της πόλεως’, αιτιατική πτώση, υποκ. στο ‘ὀρθοῦσθαι’. **δι’ ἑαυτὸν:** ‘για το προσωπικό του συμφέρον’, ο εμπρόθετος δηλώνει σκοπό, ή αλλιώς το ‘τελικό αίτιο’. **δι’ ὀρθοῦσθαι:** αντικ. στο ρ.
- 11 **διὰ τὸ προτιμᾶσθαι:** ‘για να με προτιμούν – για να γίνομαι αρεστός’, επίσης εμπρόθ. προσδ. του τελικού αἰτίου. **εἶπον:** ‘μίλησα’, όταν το ρ. ‘λέγω’ συντάσσεται απολύτως χωρίς αντικείμενο, δεν σημαίνει ‘λέω’, αλλά ‘μιλώ’. **παρὰ γνώμην:** ‘αντίθετα με τις προσωπικές μου απόψεις’.
- 12 **ἥ ἂν γινώσκω βέλτιστα:** αναφορική επιρρ. πρόταση του τρόπου, που συγχρόνως είναι και υποθετική, αφού εκφέρεται με ‘ἂν+υποτακτ.’, ‘έτσι όπως τυχόν εγώ κρίνω τα πράγματα καλύτερα’, και με απόδοση τον

- μέλλοντα οριστικής ‘έρῶ’. **βέλτιστα:** πρόκειται για επίρρημα υπερθετικού βαθμού κι όχι για επίθετο. **έρῶ:** ‘θα μιλήσω’. **πρὸς μὲν τοὺς τρόπους:** ‘σε σχέση με τις συνήθειες’. **ἀσθενής:** κατηγορούμενο.
- 13 ἄν...εἴη:** δυνητική ευκτική για το δυνατόν στο παρόν & μέλλον. **μου:** γενική υποκειμ. **εἰ...παραινοίην:** υποθετική πρόταση με ευκτική και απόδοση την προηγούμενη δυνη. ευκτική, για ένα ευθύ υποθετικό λόγο της ‘απλής σκέψης’. **τά...ὑπάρχοντα:** έναρθρη μτχ. ως αντικ. στο ‘σώζειν’. **καὶ μὴ...κινδυνεύειν:** ‘και να μη αναλαμβάνετε κινδύνους’. **τοῖς ἐτοίμοις:** , ‘τὰ ἔτοιμα = τα δεδομένα – τα υπαρκτά’, δοτική επιρρ. της συνοδείας στο απαρέμφατο ‘κινδυνεύειν > κινδυνεύω τινί = αναλαμβάνω κινδύνους μαζί με κάτι = βάζω σε κίνδυνο κάτι’.
- 14 περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων:** δυο εμπρόθ. προσδ. της αναφοράς. **ὥς.. σπεύδετε:** ειδική πρόταση η οποία κανονικά θα έπρεπε να ακολουθούσε την κύρια πρόταση ‘ταῦτα διδάξω’ ως επεξήγηση, τώρα προηγείται, και η μόνη θέση που μπορεί να πάρει είναι αυτή της αναφοράς, ‘σχετικά τώρα με το ότι...’. **οὔτε ἐν καιρῷ:** ‘οὔτε σε κατάλληλη χρονική στιγμή – περίπτωση’. **οὔτε ῥάδιά ἐστι κατασχεῖν:** ίδια πρόταση με την προηγούμενη. **ῥάδιά:** επιθετικός προσδιορισμός σε ένα ενν. υποκ. του ρ. όπως ‘μέρη ~ σχέδια’.
- 15 ἐστι:** το ρ. είναι προσωπικό, αλλά συνδετικό, κι όχι υπαρκτικό, ‘οὔτε ἐστι ῥάδια = και δεν υπάρχουν εύκολα μέρη’. **κατασχεῖν:** επιρρ. συμπερασματικό απαρέμφατο ‘ὥστε κατασχεῖν = ὥστε να τα καταλάβετε’. **ἐφ’ ᾧ ὥρμησθε:** ‘εναντίον των οποίων έχετε εκδηλώσει επίθεση’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και ο Νικίας παρά το γεγονός ότι είχε εκλεγεί να αναλάβει την αρχηγία αντίθετα με την θέλησή του, επειδή πίστευε ότι η πόλη δεν έχει αποφασίσει σωστά, αλλά ότι με μία δικαιολογία πρόχειρη αλλά προκλητική εποφθαλμιούσε ολόκληρη την Σικελία, ένα πολύ φιλόδοξο εγχείρημα, προχώρησε στο βήμα και ήθελε να φέρει εμπόδια, και παρότρυνε τους Αθηναίους με τα εξής: «Αυτή εδώ η λαϊκή συνέλευση οργανώθηκε για την δική μας προετοιμασία, δηλ. για ποιόν λόγο πρέπει να ταξιδέψουμε για την Σικελία. Εγώ όμως έχω την γνώμη ότι και γι’ αυτό εδώ το ζήτημα πρέπει να συζητήσουμε, δηλ. αν είναι φρόνιμο να στείλουμε τα πλοία, αλλά και με μία τόσο σύντομη απόφαση για ζητήματα τόσο σπουδαία, δείχνοντας εμπιστοσύνη σε ανθρώπους ξένους, να μην ξεκινήσουμε ένα πόλεμο που δεν μας αφορά. Παρόλα αυτά όμως εγώ κολακεύομαι από το γεγονός αυτό και λιγότερο από κάποιους άλλους ανησυχώ για την ζωή μου, παρά το γεγονός ότι πιστεύω πως στον ίδιο βαθμό είναι γενναίος πολίτης εκείνος ο οποίος τυχόν ενδιαφέρεται και για την ζωή του και για την περιουσία του. Διότι στον υπέρτατο βαθμό ένας τέτοιου είδους άνθρωπος ακόμη και για δικό του προσωπικό όφελος είναι δυνατόν να επιθυμεί η πόλη να ευημερεί. Όμως ποτέ στο παρελθόν δεν μίλησα αντίθετα με τις απόψεις μου για να γίνομαι αρεστός, ούτε και τώρα, αλλά έτσι όπως εγώ κρίνω τα πράγματα καλύτερα, θα μιλήσω. Και σε σχέση με τις δικές σας συνήθειες η ομιλία μου πιθανόν να αποδειχθεί ανίσχυρη, αν σας παρακινούσα να εξασφαλίσετε αυτά που έχετε και να μη βάζετε σε κίνδυνο τα ήδη δεδομένα για χάρη εκείνων που είναι άγνωστα και πρόκειται να συμβούν. Και αναφορικά με το γεγονός ότι ούτε σε μία κατάλληλη χρονική στιγμή δείχνετε βιασύνη, και ούτε υπάρχουν εύκολα πράγματα ὥστε να τα πετύχετε στα οποία έχετε εκδηλώσει την ορμή σας, θα μιλήσω.